

8.obnovená capartická pouť

16. května 2015

„Vztah německých obyvatel předválečných Sudet k obnovenému československému státu nabyl po jejich vynuceném odchodu nejrůznějších podob - od nenávisti, přes pocity křivdy a hořkosti až po smíření se s osudem. Mezi sudetskými Němci se ovšem našli i lidé, kteří pochopili příčiny i důsledky tragické epochy evropských dějin a dokázali se nad vše povznést.

Události, které oba národy tak bolestně poznamenaly, byly důsledkem ustupování zlu, zaslepenosti a neúcty člověka k člověku, bez ohledu na národnost.“

Capartice (původním názvem Nepomuk) byly podobně jako většina osad, vísek a vesnic v pohraničí výrazně ovlivněny událostmi 2. světové války a to hlavně z toho důvodu, že zde historicky žilo převážně německé obyvatelstvo. Podobně, jako v sousední Lískové, ani zde smíšené česko-německé rodiny nedokázali zachránit osud vesnice. Poválečná atmosféra s nimi nepočítala. Malou výhodou oproti jiným obcím však Capartice přeci měli, neležely totiž v přímé blízkosti hranic, v zakázaném pásmu, a tak zde dodnes můžeme spatřit několik budov původního, předválečného charakteru. Bohužel ani zde dosídlení nebylo úspěšné. Proto se minulý režim snažil zakrýt svůj neúspěch a podobně jako v jiných lokalitách i tady proběhla v 50. letech vlna plánovaných demolic. Zmařena byla nejen práce a úsilí německých rodin, které tu po staletí žily, ale také českých menšinářů, kteří se zde systematicky snažili budovat češtví. Svědčí o tom založení české menšinové školy a následná stavba školní budovy. Provoz české menšinové školy byl za veliké slávy zahájen na podzim roku 1924. Díky škole se v obci hrálo např. loutkové divadlo. Stejně jako dnes i

v minulosti někdy politika vládla nad logikou, a tak když v obci nebylo dostatek českých dětí, pro které by se vyučovalo v češtině, vybudovaly se pro české rodiny nové domy, kam se přistěhovali Češi z okolních vesnic a jejich děti tak v Caparticích zaplnily školní lavice. Všechny „české“ stavby vznikaly za podpory různých organizací, sbírek, ale také jednotlivců například snahy místního učitele. Budova školy sice dodnes stojí, ale bohužel nenaplňuje původní účel vzdělávání ani propagace českého jazyka, kultury a národa, služby v ní totiž provozují prostitutky. Přesto se Capartice mohou pochlubit několika významnými osobnostmi, budovami a spolky, které formovaly osud vesnice.

Caparticemi historicky procházely významné stezky (dříve tzv. Řezenská stezka, později přebudovaná císařská), to bylo také důvodem, proč zde byly vystavěny 2 hostince (hostinec U zeleného stromu a druhý, později přebudovaný na dnešní hotel Výhledy). Výhledy s památníkem J. Š. Baara se staly symbolem Čechů nejen kvůli necitelnému zboření nacisty, ale také pro jeho následnou symbolickou obnovu. Dodnes jsou vyhledávaným výletním místem celého Chodska.

Výraznou osobností v Caparticích byl především pan Wenzl Mack, který zde postavil pilu, kde se vyráběly šindele. Díky němu tak řada obyvatel získala zaměstnání. Jeho rodina v obci vlastnila také další nemovitosti: sklady a obytné domy, kde také bydleli jejich zaměstnanci. Mackovi se zasloužili o výstavbu kaple. Dokonce, než byla vystavěna nová budova české školy, propůjčili část jednoho domu menšinové škole, aby zde mohla probíhat výuka.

Významným poválečným osadníkem byl akademický malíř Jan Šebek (zpracovával motivy z Chodska, zaměřoval se hlavně na českou a slovanskou minulost), který pobýval v domě č. 21, v bývalé německé škole, později se této budově začalo říkat „Šebkovna“.

Dnes jsou Capartice především chatařskou oblastí známé jako lokalita s dobrými lyžařskými podmínkami, kde se pořádají tradiční lyžařské závody, a také jako výchozí místo cesty na Čerchov. Zároveň se zde ale v posledních letech navazuje na předválečné slavnosti (capartická pouť, pouť u kaple sv. Vojtěcha na Výhledech) a upozorňuje na výjimečnou přírodu (naučná stezka capartické louky).

V roce 1921 v obci žilo ve 28 domech 209 obyvatel. Po válce obec čítala 40 domů. K roku 1991 vesnice zaznamenala 12 domů, 18 rekreačních objektů a 37 stálých obyvatel. V současné době je v osadě hlášeno přibližně 16 obyvatel.

Významné události v Caparticích v datech

1822– nová císařská silnice a výstavba myslivny, ze které byl později přestavěn hotel na Výhledech

1890 – výstavba parní pily

1872– výstavba kaple sv. Vojtěcha v Dolíku na Výhledech

1897– výstavba kaple v Caparticích

1905– odhalení pomníku na počest hraběte Jiřího Stadióna, mecenáše turistiky, při otevření nové cesty na Čerchov tzv. „Stadiónky“

1919 – první závod „Čerchovská jízda“ (start: Č. Kubice – cíl: Výhledy)

1922 – první ročník Chodské třicítky – nejstarší lyžařský závod, který se jezdí až do současnosti

1924 – zahájení výuky české menšinové školy v pronajatých prostorách čp 2

1932– slavnostní otevření české menšinové školy v nové budově čp32

1933– slavnostní položení základního kamene pomníku J.Š.Baara na Výhledech

1938– zabrání Capartic do Říše německé

1945 – osvobození Capartic, vybudování sjezdovky na Čerchově

1945 – 1946– odsun německého obyvatelstva, konfiskace majetku německých obyvatel

1947–1949– dosidlování konfiskovaných nemovitostí českými obyvateli z vnitrozemí - následný postupný odsun českých obyvatel a bourání nemovitostí

1950–vytvoření hraničního pásma a obsazení Čerchova armádou – sjezdovka na Čerchově uzavřena

1966 – sjezdovka na Čerchově byla obnovena

1969 – vznik nového lyžařského střediska v Caparticích v „Šebkovně¹“

konec 70. let – výstavba rekreačních chat

1972 – vlivem politické situace v období normalizace bylo rozšířeno hraniční pásmo a sjezdovka na Čerchově uzavřena

1973 – jako náhradou za nepřístupný Čerchov byla vybudovaná sjezdovka na Sádku

1980 – z lesovny na Výhledech vytvořeno rekreační středisko pro podnik Lesy Plzeň

1981 – nové vleky na Sádku a přidělení chalupy pro sportovce TJ Spartak (dobudování sjezdovek v roce 1984)

1982 – vichřice způsobila obrovské škody v polesí Výhledy

---

¹ Budova č.p. 21, původně německá škola, po válce v budově bydlel významný malíř Jan Šebek.

1984 – nová autobusová čekárna

2008 – obnovení a vysvěcení kaple v Caparticích

2010 – obnova obelisku Stadiónů

2011 – otevření naučné stezky Capartické louky

2013 – obnovení kaple sv. Vojtěcha na Výhledech "V Dolíku" na novém místě „na Puchu“

2014 – vysvěcení kaple sv. Vojtěcha na Výhledech „na Puchu“

Svědectví z období 2. světové války

Druhá světová válka, stejně jako všemi pohraničními oblastmi, otřásla i Caparticemi. Atmosféru na Caparticu v roce 1938 popisuje kronika české menšinové školy v obci. „Školní rok začíná za mimořádně těžkých poměrů politických ve střední a východní Evropě. Německem ozývá se volání po spojení všech Němců v jedné říši, pod jedním vůdcem a sudetští Němci vyvolávají v různých pohraničních krajích incidenty, které měly dát příležitost zakročit Německu ve prospěch svých utlačovaných soukmenovců. V některých pohraničních okresech je vyhlášeno stanné právo a při obraně hranic umírá ne jeden český voják, četník a finanční dozorce. Mluví se o válce, o nových hranicích, Čechům je vyhrožováno, jsou týráni apod. Také v pohraničním Haselbachu a Nemanicích dochází k výtržnostem, při kterých jsou raněni² i mrtví³. Čeští lidé opouštějí tyto vesnice a stěhují se do českých vesnic pod Čerchovem. Poměry v pohraničí se přiostrňují. Přibývá incidentů, přepadů našich SOS⁴tlupami našich Němců (ordnerů) vyzbrojených německými zbraněmi. Také příslušníci českých rodin z Černé Řeky přicházejí na noc do Capartic, kde přespávají a posléze pod tlakem výhrůzek místních Němců se stěhují z těchto obcí pryč, za nimi se stěhují české rodiny z Capartic do Klenčí, Trhanova a Pece pod Čerchovem. Školní děti docházejí i nadále do školy v Caparticích, kde začátek vyučování byl posunut na půl devátou hodinu. Poslední vyučování bylo dne 23. září 1939.“

V noci z 23. na 24. září byla vyhlášena mobilizace, učitel s rodinou opouští školu, aby mohl nastoupit do vojenské služby. Zařízení bytu ale ponechává ve škole. Škola je zabrána pro vojenské účely. Po mnichovské dohodě je obsazen Haselbach i Černá Řeka, dlouho se doufalo, že Capartice zůstanou české, protože spadají pod Klenčí. 12. října jsou ale obsazeny i Capartice. Před obsazením byl československou armádou odvezen majetek školy do Klenčí a později do kasáren do Domažlic, zbylé věci odváží na propustky do obsazeného území čeští lidé. Učitel si odváží také svůj majetek, který byl během demobilizace rozkraden a poškozen, v budově školy bylo totiž ubytováno německé vojsko. Přesně u školy jsou závory u říšských hranic. Na školní budově visí vlajka s hákovým křížem a nápis škola Dr. Lukavského byl

---

² Emanuel Engel, příslušník SOS, byl zraněn (postřelen do břicha a ruky) při kontrole nákladního automobilu u křižovatky u Nemanic místním nacistou Josefem Herbrichem.

³ Dozorce finanční stráže J. Röhrich smrtelně zraněn 27. září 1938 při přestřelce s ordnerem v Haselbachu.

⁴ SOS jednotky-celým jménem stráž obrany státu.

odstraněn, Capartice jsou přejmenovány na Nepomuk. Přesto se doufá, že Capartice budou ještě vráceny českému území. Ale 24. listopadu jsou obsazovány i chodské vesnice pod Čerchovem.

30. dubna 1945 byly Capartice osvobozeny. Přesný postup při osvobození vypovídá ze zápisu akcí 90. divize.

„Hustě zalesněný hornatý terén nám způsobuje velké problémy. Nepřítel zastavil postup našich jednotek za použití pušek, automatických zbraní, granátometů a pojízdňého dělostřelectva s vysoko průbojnými náboji. Z hlášení 358. dělostřeleckého pluku: zaútočili jsme zleva v 8.00hod., ale zakrátko jsme zjistili, že před námi stojí velice obtížný úkol. Postup ztěžoval opět těžko prostupný terén a velice dobře vyzbrojený nepřítel. Dva z našich tanků byly ztraceny v akci pod těžkou palbou, ale ve stejné chvíli naše skupina „K“ jeden nepřátelský tank pomocí bazuky zničila. Posádka byla zajata. Další dva německé tanky a sedm kulometných pozic téměř zastavili postup našich jednotek v prostoru Capartic. Tuto oblast jsme nakonec před setměním získali. Za celý den jsme obsadili oblast dlouhou 5km. Jako předvoj toho dne zaútočila letka P-47 Thunderbolt na německou posádku v Trhanově a zničila 6-8 nákladních vozů. Na jihovýchodě Capartic operoval 2. prapor proti čtyřem německým tankům s motostřeleckou četou a za celý den se jim nepodařilo ovládnout situaci. Ztratili rádiové spojení. Po setmění jsme se pokoušeli spojení obnovit rádiem nebo hlídkou, ale nepodařilo se. Duben se chýlí ke konci a stejně tak i válka v Německu. Iluze německého státu se hroutí jako domeček z karet. Mnoho německých občanů i vojáků již nechtějí dále bojovat. Větší německá města vyvěšují bílé prapory již při příchodu spojeneckých vojsk a vojáci jsou připraveni se vzdát. Teď se již zdá jasné, že německý pohár již přetekl. Jistě se nejedná o pohár sladkého vína vítězství, ale spíše o bolehlav národní sebevraždy. Jejich boj je teď bez vojenského účelu. Je více než jasné, že Německo je blízko porážce....Earnest Booth“

Zdroje:

Kronika České menšinové školy Capartice, okresní archiv Domažlice se sídlem v H. Týně, online, dostupné z [http://www.portafontium.cz/chronicle/soap-do/00980-skola-capartice-1925-1938].

Chodsko Český les, turistický průvodce, autorský a lektorský kolektiv, 1987

Český les, Domažlicko, historicko-turistický průvodce, Zdeněk Procházka 1997

1872-2014 Kaplička svatého Vojtěcha v dolíku, OAS Český les a Městys Klenčí pod Čerchovem, 2014

Zemská stezka Praha-Řezno, historie pošty v Klenčí pod Čerchovem, Sladký P., Procházka Z., Vacková M., ?

Předávání hranice v Caparticích, online, dostupné z [http://www.kohoutikriz.org/zvyrazni.php?Soubor=priloha/bohma.php&Nazev=Nepomuk].

Soukromé archívy přátel na obnovu poutí

Historie sněhařů v Domažlicích online, dostupné z [http://www.snehari.cz/?module=dokument&action=display_dokument&id=32].

source: www.90thdivisionassociation.org

Okrašlovací a sportovní sdružení Český les

Spolek přátel za obnovu poutě v Caparticích